

(א) 300 ק"ג להקטר, (ב) 200 ק"ג להקטר. והתוצאות מבליטות באופן ברור ומוחלט את השפעתו הגדולה והמבריעה של הובול החנקני, המגדיל את היבול במדה טרובה, 100 ק"ג מלחת, הנוספים על המנה הרגילה (200 ק"ג להקטר). העלו את היבול עד כדי 15 טון תירס ירוק להקטר באופן ממוצע. אין צורך לעמוד על פרטי התוצאות שבשדה זה, כי המספרים מדברים בעדם. אנו יכולים אפוא לקבוע את הובול לתירס ירוק בתוך המחזור, בהוספה של זבל חנקני בלבד, ואפשר בלי פקפוק להניע עד 300 ק"ג להקטר, הבלתי מוביל נתן גם פה 17 טון להקטר, שהוא יבול המתאים ליבולים שקבלו המשקים בעמק, כשהתירס בא במקרה באחד משדות השלף בלי זבל נכון.

המלחמה בפרעושי אדמה במשתלות הכרוביים

ה. צ. קליין, המחלקה לאנטומולוגיה וי. ויס, בן-שמן.

בכל הארץ נתקפים הכרוביים במשתלות ע"י פרעושי אדמה, וההזיקות גדולים ביחוד בחדשי יולי ואוגוסט. הנסיונות להלחם בהם באמצעים כימיים, שנעשו בשנים האחרונות, לא הביאו לידי תוצאות חיוביות, רק אמצעי מכני אחד — קרש משוח בדבק תולעים, ששעבירים אותו על פני הצמחים — נתן תוצאות רצויות, אולם אמצעי זה לא נתקבל במשקים, ועלינו היה לחפש דרכים אחרות למלחמה במזיקים האלה. נסיונות מפורטים, שערכנו בבן-שמן, הוכיחו לנו שאפשר להשמר מפני הופעת פרעושי אדמה במשתלות.

הנסיונות למלחמה בפרעושי אדמה:

נסינו שתי דרכי מלחמה: (א) כסוי המשתלות ברשת זבובים, (ב) פזור אבקת "פירטרום" Pyrethrum, אנו מביאים בזה בקצרה את תוצאות שני הנסיונות: בשתי הערוגות זרענו ביום 20.7 כרוב, כרובית וקולרבי. ערוגה אחת היתה מכוסה (ביום ובלילה) ברשת זבובים ירוקה (הגנה מפני פרעושי אדמה ורימת הלב). הערוגה השניה נשארה פתוחה. את הערוגות השקינו בכוקר וכערב במשפך.

הערוגה הפתוחה

הערוגה המכוסה

נראו פרעושי אדמה ראשונים.	24.7 הזרעים נכסו.
פרעושים רבים, הרבה עלים ניזוקים.	27.7 פרעושי אדמה אין, שום סימני כרסום לא נראו.
מתחילים בפזור "פירטרום" בכל כוקר.	29.7 פרעושי אדמה אחדים, סימני כרסום בורדים, העלים רחבים, הנבעולים נבוחים, הצמחים מפותחים יותר יפה, מאשר בערוגה הפתוחה, צבעם בריא.
לא נראו פרעושי אדמה חדשים או נזק נוסף, העלים קטנים, הנבעולים יותר קצרים, אולם לא יותר חזקים.	31.7 פרעושי אדמה אין, הגידול נורמלי, הופיעו שני העלים הראשונים.
	2.8 פרעושים מעטים וסימני כרסום בורדים.
	3.8 המלחמה בפרעושי אדמה נפסקה, הצמחים מפותחים יפה, 3 עלים.
	10.8 התקפה חדשה של פרעושי אדמה, הצמחים מחוץ לכל סכנה ומתפתחים יפה למרות הכרסום.

הערוגות לבקורת שנזרעו באותו הזמן, אולם לא נעשתה בהם שום מלחמה. נחקפו בחוקה ע"י הפרעושים, צמחים רבים נבלו ומתו, אחרים נתעכבו בנידולם. תוצאות אלה מוכיחות שאפשר לשמור על המשתלות מפני התקפת פרעושי אדמה. דרכי המלחמה.

א) כסוי ברשת. הצמחים לא נחלשו לגמרי על-ידי הכסוי לשרות שהששו לזה. כמובן שאין לזרעם בצפיפות. במקרה זה המרחקים בין הצמחים במשתלות היו 2×8 ס"מ, כמות הזרעים היתה 3 גרם למטר מרובע. יש לשום לב, שהרשת תכסה יפה את כל הארנו מבלי שישארו סדקים.

ב) פוזר אבקת "פירטרום" (ערוגה פתוחה). מתחילים בפוזר האבקה בעזרת "מאבק" ביום השלישי אחרי הנביטה וממשיכים בזה כ-12 יום, עד שמופיעים שלשת העלים הרגילים. והצמחים מגיעים לגובה של 10 ס"מ בערך. מאבקים בכל בוקר לפני ההשקאה. כמות האבקה הדרושה היא 20 גרם למטר מרובע.

בשעת הצורך מאריכים כמובן את זמן המלחמה. אולם בדרך כלל נמצאים כבר הצמחים בזמן הנ"ל, שהגיעו לגובה של 10 ס"מ, מחוץ לסכנה. אפשר גם להבר את שני אפני המלחמה: בתחילה מכסים את המשתלות, ואם נשקפת סכנה שהצמחים יחלשו ע"י הכסוי לרגלי זריעה צפופה או עכובים אחרים בנידול, מסירים את הרשת ומפזרים אבקת פירטרום. את האמצעי הנכון יבחר לו הנגן לפי הסתכלותו והתפתחות השתילים.

ההוצאות למלחמה בפרעושי אדמה אינן גדולות, ביחוד ביחס לערכם של השתילים המוקדמים. רשת זבובים עולה מ-60 עד 80 מ"ל מטר מרובע. פירטרום עולה 200—250 מ"ל הק"ג. לכל מטר מרובע דרושים 20 גרם. מאבקים 12 פעם ז"א 240 גרם אבקה לכל מטר מרובע = 60 מ"ל בערך.

במשקים רבים נוהגים לסדר את המשתלות המוקדמות מעל לאדמה. על-פי הנסיון שלנו צריך להעמיד אותן לכל הפחות בגובה של מטר אחד וגם למעלה מזה. משתלה כזאת דורשת עבודה מרובה והוצאות לחמרים (עמודים), במקומות רבים ממעשים לשום עפר במשתלות אלה, שמתביש מהר ונודר אחריו נידול אטי מאד של השתילים. לעומת זאת דורשים דרכי מלחמה המנויים לעיל רק מעט זמן והוצאות.

מלואים לשאלת זני ענבניות בארץ

מאת המחלקה להדרכה.

בסקירתנו ב"דיעות" ז'—ח' על תוצאות נידולם של זני ענבניות משנת תרפ"ז העירונו, שבמה זנים מהמפורסמים לא נכנסו אל תוכה. בשנת תרפ"ח מלאנו אחרי זה, ובני הדרכה שלנו, באזורי הארץ השונים, זרענו מקצתם של הזנים שצינו לפנינו. הטבלא מכילה תוצאות של 7 זנים חדשים, שלא היו ברשימה הקודמת, הם מצטיינים ברובם מבחינת יכולת ובכירותם (מספר 3, 4, 5) או מבחינת טיב הפרי וצורתו (מספר 5, 10, 11), ועוד נשוב לעמוד עליהם בפרוטרוט. הזנים "טוקבוד" (הנוכח פה ראשונה) ו"פירט" (שכבר צויין ברשימתנו הקודמת כז